

18. Systofte grusgrav

Geologisk profil gennem kuppelbakke

Lokalitetstype

I Systofte grusgrav (figur 85) findes et 300 meter langt profil gennem en kuppelbakke, som blev dannet under Hovedfremstødet og udglattet under Bælthavfremstødet.

Geologisk beskrivelse

Det geologiske profil (figur 86) består af smeltevandsaflejringer af grus og sand dækket af moræneler. Smeltevandsaflejringer danner en kuppelagtig bakke, som ikke er markant i landskabet, når man kommer fra øst, men bakken har markante skråninger på nord-, vest- og sydsiden. Bakken blev dannet i en isspalte, hvor smeltevandet aflejrede sand under afsmeltningen af Hovedfremstødet.

Det geologiske profil (figur 86, 87 og 88) består af stærkt deformerede smeltevandsaflejringer, hvori en ældre morænelersbænk er presset op. De store strukturer i profilet består af folder og overskydninger dannet under to isoverskridelser.

Den første deformationsfase fandt sted under et genfremstød af Hovedfremstødet fra nordøstlig retning, hvor lagene blev foldet og presset ind over

Figur 85. Oversigtskort Systofte. Fra Nykøbing F. køres mod Systofte, hvor et skilt viser vej til grusgraven.

hinanden (figur 87) som en overskydning. Samtidig med foldningen blev den ældre morænelersbænk presset med op.

Under Bælthavfremstødet blev den øverste del af lagserien deformeret på ny, og samtidig blev der lagt et tæppe af moræneler henover de ældre aflej-

Figur 86. Udsnit af smeltevandsaflejringer og moræneler i Systofte grusgrav.

Figur 87. Detailudsnit af figur 86, som viser foldestrukturer dannet under to deformationsfaser.

ringer. Under denne fase blev de ældre folder på ny deformerede denne gang fra en sydøstlig retning.

I området øst og nord for Systofte optræder flere kalkflager i overfladen, der kan ses, når markerne pløjes. De vidner om de store kræfter, som var aktive under dannelsen af kuppelbakken.

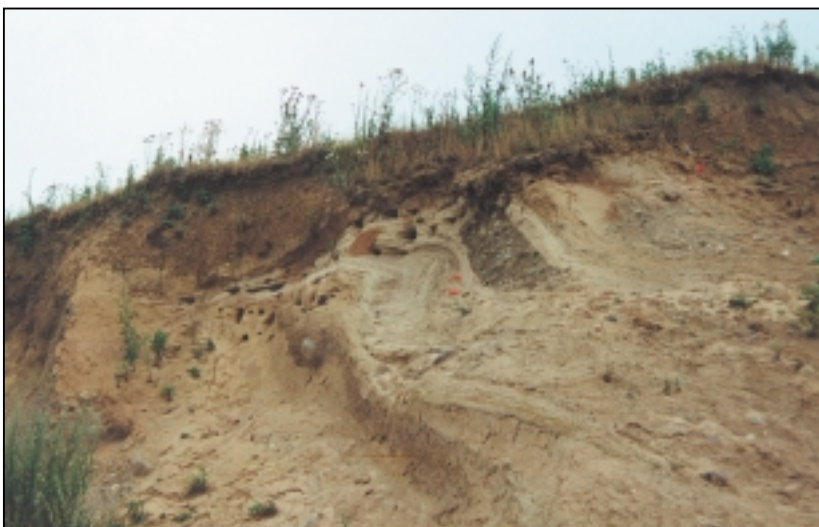
Værdi

Lokaliteten har værdi, fordi den giver indsigt i istidslandskabets komplicerede opbygning på Falster, hvor der findes mange kuppelbakker. Desuden afslører lokaliteten, hvordan disse bakker dan-

nes ved deformationsprocesser i forbindelse med isoverskridelse af et eksisterende landskab.

Trusler og pleje

Profilerne skrider let sammen i de forholdsvis løse aflejringer, og derfor er det påkrævet at oprense dem ind imellem. Den fortsatte grusgravning under grundvandsspejlet truer på længere sigt adgangen til profilerne, fordi der dannes en stor sø. En stejlvæg med instruktivt profil bør sikres for eftertiden.

Figur 88. Lagene er presset ind over hinanden og er blevet foldet.